

Година I.

Варна, 16 февруари 1935 год.

Брой 10.

ДУНАВЪ.

Дунавъ, бъли Дунавъ
Тихо си течешъ.
Край бръга си хубавъ
Кораби влъчещъ.

Той е забравенъ. На него днесъ никой не обръща внимание.

Презъ време на робството, българинътъ обичаше повече Гънчара. Тъжувайки за свободата, той неволно обръщаше погледитъ си къмъ голъмата река, съзерцаваше хубостите и я възпъваше.

Свободата дойде. Тя приле-
тъ по широката и сво-
бодна река. И за тържество
на осъществената ни мечта,
Дунавъ се украси съ народ-
ното знаме. Освободителите
туриха началото на родното ко-
рабоплаване. Още отъ пър-
вите свободни дни закипъ-
тръскава работа за да се из-
гради това величаво дъло, за
да се затвърди спечелената съ-
скажи жертви свобода и да се
предпази страната ни отъ нови
изненади. Каква предвидли-
вост!

Само следъ седемъ години,
когато надъ настъ надвисана
опасниятъ врагъ, родното ко-
рабоплаване, макаръ и въ заро-
дишъ можа да изпълни достой-
но дълга си, поддържайки ко-
муникацията и снабдяването на
младата ни армия. Подбодрена
и съправилно насочени усилия,
тази част създаде въ кратко
време нашето родно морячес-
тво.

во, еднакво добре подгответо и за мирновременно корабоплава-
не. Но последва злополучниятъ
край на войните и тази част и
целиятъ Дунавъ останаха безъ
кораби. Нашиятъ трицветъ нѣ-
ма на какво да се развѣва.

Направените опити, по част-
тенъ начинъ да се създаде
търговско плаване, не дадоха
резултати и се дойде до по-
ложението, че ние не сме гос-
подари на нашия Дунавъ. То-
зи природенъ даръ се използ-
ва отъ други народи, защото
ние нѣмаме кораби.

Неволно си припомняме ис-
торията. Когато руската пон-
тонна дружина е приготвила
моста въ Корабия за да ми-
натъ по него освободителите,
командирътъ е потърсилъ нѣ-
какво плаващо средство отъ
българския бръгъ за да се
прехвърли моста, безъ да се
издаде тайната. Напразно!
Единственото корабче което
плавало по този бръгъ „Ана“
било потопено. Предприемчи-
виятъ командиръ извадилъ
„Ана“. Така се почнала зна-
менитата операция.

Сега ние сме още по-зле.—
Никакви задачи, не само отъ
воененъ, но и отъ политичес-
ки и търговски характеръ, не
сме въ състояние да изпъл-
нимъ.

Днесъ—търговскиятъ ни об-
мянъ по Дунава се извършва

подъ чуждо знаме. Крайбръж-
ни съобщения нѣмаме, а от-
браната ни е въ плачевно
състояние. Политиката на на-
шата съседка да създава мал-
цинства по нашия бръгъ —
требва широко да ни отвори
очите.

Време е да обърнемъ по-
гледитъ си и въ тази посока,
по която дойде нашата сво-
бода и която ни открива въз-
можностите за благодеенствие,
политическа и економическа
независимостъ.

Жизнените интереси на стра-
ната, достойнството на наша-
та народност и уважението
къмъ историята ни изискватъ
да отдадемъ внимание на Ду-
нава.

Ако частната инициатива за
корабоплаване тамъ липсва, тя
требва да се създаде отъ онзи
факторъ, който има тази въз-
можност. Рѣчната ни отбра-
на, редовното крайбръжно пла-
ване, постоянна търговска ли-
ния до Централна Европа —
това е постепенността на въпро-
сите, които чакатъ разре-
шение.

Разрешението на тия въпро-
си може да стане само съ-
създаване на родно корабо-
плаване и тогава България ще
може да заеме положението,
което днешното време дикту-
ва да има на Дунава.

НАШИЯТ ДЪЛГЪ.

Морето — едно понятие тъй съмътно за българският разбириания.

Морето — една поезия, чужда за българската душа.

Морето — едно богатство, извънъ смѣтките на нашия финансовъ животъ.

Всичко това би било простено за единъ народъ, живущъ далечъ отъ морето — тамъ нейде изъ пустините на централна Азия . . . Но за настъ никога и съ нищо не може да ни се прости. Ние сме толкова близо до морето, та то очертава едната страна на нашия националенъ правозъгълникъ; то мие източната граница на нашето Отечество.

Отъ вѣкове тая стихия пѣе своята примамлива пѣсень. Бучи въ ушите на заспалия българинъ и го кани въ своите обятия.

Морето иска въ пъстроцвѣтната си гирлянда, образувана отъ знамената на всички по земното кѣлбо, да види и българския трикольоръ съ достойнство заетъ своеето място.

Въ замѣна на това, то ще ни подари всички си богатства.

— А колко много сѫ тѣ: — Морето

ни е прочертала безброй птища.

Птища гладки, идеално прави; не нуждающи се нито отъ чакъль, нико отъ желѣзни релси; птища вѣчни, достожни за всичко живо — способно да ги използва.

А колко много съкровища крие въ себе си морето . . . Попитайте за тѣхъ супровия норвежецъ, попитайте обитателите на скалистия гръцки архипелагъ.

— Но, защо да отиваме толкова далечъ?

Задъ гърба ни сѫ нашите съседи югославяните.

За тия, дозвора планинци, не виждати по-вече вода, отъ тази на Дунава, сѫдбата отряди да прескочатъ планините и се опратъ на Адриатика.

— Оценили правилно новото си географско положение, тѣ съ всичката си енергия и жаръ се втурнаха къмъ морето.

Отначало плахо преминаха Оранто; по самоувѣрено — Гибралтара и смѣло настѣне — океана, за да видимъ днесъ югославянскиятъ трикольоръ да се оглежда въ водите на американскиятъ пристанища.

А какво сме ние направили, — когато, не отъ вчера, а отъ 679 г. дишаме свежия морски въздухъ . . . Но и отъ тогава и до днесъ все съ страхъ, все съ недовѣrie гледаме на родното море.

— Простено ли ни е? — не, никога!

Тежка задача лежи на нашиите плещи . . .

Задача, която трѣбва часъ по скоро да разрешимъ, ако искаме единъ денъ нашето поколѣние да не ни проклина.

Ние никога не трѣбва да бѫдемъ спокойни до тогава, до като не видимъ наши кораби да разнасятъ изъ далечни морета, плоловетѣ на нашия трудъ. До като не видимъ въ тихите води на родните заливи да се оглеждатъ силуетите на бойни кораби отъ българския воененъ флотъ, силуетите на истинските граничари на Морска България.

Изпълнили това, ние спокойно ще си отдъхнемъ, съ право ще претендирате за по свѣтло бѫдеще и съ достойнство ще се наредимъ въ редицата на културните народи.

Цоло Вѣчковъ.

СЪВМѢСТИИ ДѢЙСТВИЯ НА ВОДОХВЪРЧИЛА СЪ ПОДВОДНИЦИ.

Подводникътъ е единъ отъ опасните врагове за голѣмите надводни кораби, обаче въ много случаи и той самиятъ, благодарение на нѣкои свои отрицателни свойства, може да изпадне въ тежко и безизходно положение.

Съ първото си появяване на поле сражението, той бѣше страшнище за всички останали кораби, обаче днесъ, при сегашните срѣдства за борба съ него (мрежи, бомби, подводенъ телефонъ и тарани действия отъ всички малки бързоходни кораби), въ много случаи действията му ще бѫдатъ придружени съ по-голѣмъ процентъ на рисъкъ, отколкото на успѣхъ.

Успѣхътъ му ще се гарантира въ голѣма степень само, когато неговото присъствие и атака бѫдатъ изненада за врага, въ противенъ случай, той е силно поражаемъ и може да избѣгне опасността.

Водохвѣрчилата, притежаващи много положителни качества, въ много случаи могатъ да предизвестятъ подводника, както за място нахождение на врага, така сѫщо и за грозящата го опасностъ, като по този начинъ правятъ действията му по-сигурни.

Имайки това предъ видъ, съвмѣстните действия между въздушния и подводния флоти, трѣбва да намѣ-

рятъ широко учебно и практическо приложение.

За картиността на гореизложеното ще разгледаме нѣкои отъ тактическите съвѣтства на единия и другия родъ оръжие, а така сѫщо ще приведемъ и нѣкои конкретни случаи на съвмѣстните действия.

Положителните качества на подводника сѫ: а) неочеквано появяване почти на всѣко място и всѣки моментъ; б) скрито предвиждане при заемане на позиция или къмъ мястото на атаката и в) при сполучлива минна атака, сигурни и голѣми материали и морални придобивки.

Отрицателните качества сѫ: а) малка скоростъ, надводна около 17 мили, а подводна 10, б) малъкъ кръгозоръ; в) голѣма и лесно поражаема цель.

Въ противоположностъ на отрицателните качества на подводника, водохвѣрчилата притежаватъ следните положителни такива: а) голѣма скоростъ; б) голѣмъ кръгозоръ; в) малка поражаема цель. Това качество трѣбва да се разглежда при условие, че водохвѣрчилото нѣма за цель да влеза въ сферата на противниковата видимостъ и артилерийско влияние.

Отъ изброените тактически качества се вижда, че двата рода оръжия взаимно се допълватъ и че из-

ползването имъ съвмѣстно е по-нѣ рисковано и по-резултатно.

Обаче идването до тѣзи действия налага една системна и продължителна подготовка, въ особеностъ по отношение осигуряване на врѣзката.

Съвмѣстните действия на подводниците съ водохвѣрчилата, при заемане на позиция отъ първите, ще се изрази въ това: обикновено главното командване избира и поставя подводниците на позиция съ огледъ на последните сведения и намѣрения на вражеския флотъ. Често лжати, обаче, тѣзисведения сѫ невѣрни или пъкъ въ последствие обстоятелствата сѫ се измѣнили, тогава съ помощта на въздушния флотъ ще може да стане размѣщване на подводниците по новите сведения.

Създаването на сигурна врѣзка е едно отъ главните условия за правилното изпълнение на такава операция.

При подводната атака, за облегчение на сѫщата и увеличение безопасността на подводника, за пререждане е въ сѫщото време да се отвлѣче вниманието на врага чрезъ въздушна атака. Въ този случай, въпросътъ се свежда къмъ точенъ разчетъ на времето отъ разпознавателните — водохвѣрчилата, съ огледъ мясторазположението на свойте подводници, предвижданията и намѣренията на противника, като своеvre-

менно тръбва да се привлечатъ къмъ мъстото и момента на атаката бомбардировачни водохвърчила.

Често пъти на подводника ще бъде възложена атака на врага по обичайните му пътища във неговите води или пъкъ на котвеното място.

Успешно завършени тези действия, произвеждатъ силенъ ефектъ, обаче тъхното изпълнение е придружено със големи мъжност и рисъкъ. Въ последния случай на подводника предстои да преодолее редът опасни за него препятствия: противниковата наблюдателна линия, различните видове противоподводни заграждания и промъкване презъ охраната на самия входъ на котвеното място, където най-последа се намъри обектъ на атаката.

Като се има предъ видъ видъ, че всички тези препятствия се измъняватъ по видъ, количество, място разположение и време, ясно изпъква каква услуга могатъ да направяватъ, въздадения случай водохвърчилата, като дадатъ последни сведения за горе-

споменатите препятствия и насочатъ правилно подводника къмъ целта.

Освенъ изброените до тукъ три случаи на съвместни действия, има още редъ такива, като борба на собствените водохвърчила съ противниковите съ цели да имъ попрѣчатъ да откриятъ присъствието на наши подводници; бомбардировка и попрѣчване на противниковите преследвачи да откриватъ и преследватъ наши подводници; водохвърчилна връзка между подводниците и главното командване, когато другите средства за връзка сѫ невозможни; въ открыто море водохвърчилото може да получи отъ подводника запасъ отъ гориво и т. н.

Изпълнението на всички гореизложени случаи на съвместни действия е възможно само, когато въздушното командване разполага съ място разположението и задачите на подводниците и установяване на една сигурна и надеждна връзка между двата рода оръжие.

По отношение на връзката тръбва да се знае, че нейното поддържане между водохвърчилата и всевдните може да става посредствомъ безжиченъ телеграфъ, ракети, огньове, прожектори, семафорна пръсторна сигнализация, бутилки и най-после съ кацане и вземане водохвърчилото на подводника, обаче ползването отъ тъхъ тръбва да става винаги съ огледъ на обстановката и неоткриване присъствието си за противника.

Много отъ изложените въ настоящата статия случаи на съвместни действия между подводния и въздушния флоти сѫ не само резултатъ на теоритически изследвания, но и на такива отъ опита.

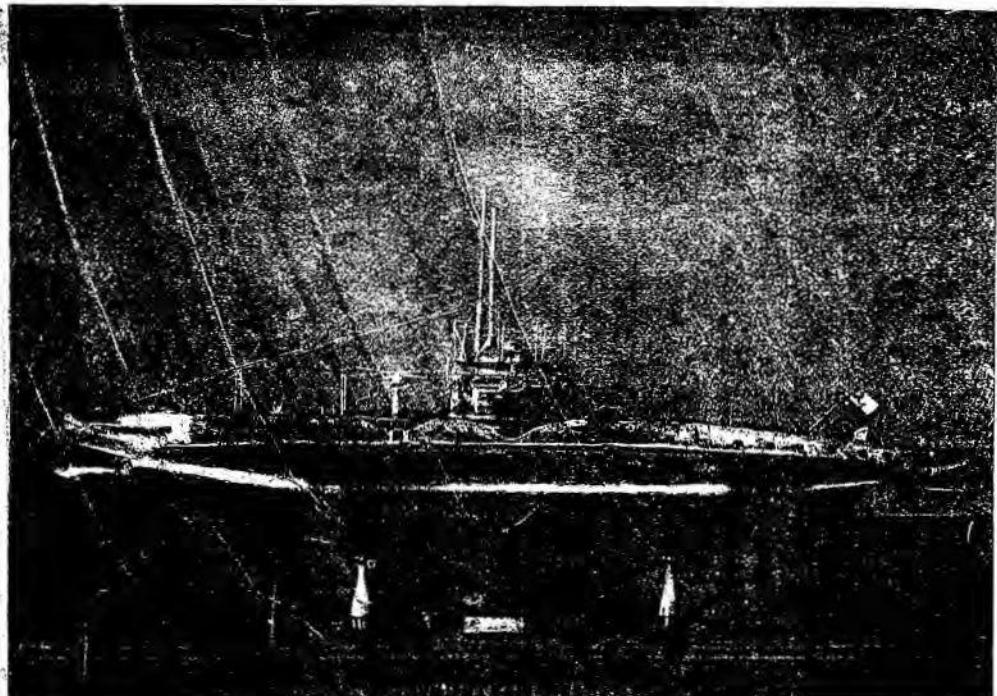
Тонковъ.

Мореплаването е показател за благосъстоянието на народа.

СЪВРЕМЕННИ ВОЕННИ КОРАБИ. ПОДВОДНИЦИ.

Подводници сѫ бойни кораби съ преимуществено торпедно оръжие, които могатъ да се туркатъ подъ водата, като достигатъ до 120 метра дълбочина. Преминаването отъ надводно въ подводно състояние става за 30—40 секунди, като се запълватъ съ вода особени водни щерни, намиращи се въ долните части на подводника. Подъ водата той може да стои цѣли седмици (достигнатъ рекордъ 24 дни), но ако постоянно се движи може

да извърви само 200—220 мили. Надъ водата се движи съ различна скорост 14—22 мили и може да извърви 24,000 мили. Презъ това време подводникътъ пълни и акумуляторите си, които сѫ източникъ на енергия при подводното движение, което става съ електромотори. Правятъ се опити за движение на малки дълбочини съ дизелмотори, като въздухъ за горенето се взема, а изгорѣлите газове се хвърлятъ презъ специални тръби,

Моделъ на Българския подводникъ № 18.

които излизатъ на повърхността на водата. Тълото на подводника има две стоманени обшивки — едната външна, която дава формата, но при потопяването се пълни съ вода, и другата вътрешна (твърда), която издържа водното налягане при потопяването на подводника (всъки 10 метра дълбочина увеличаватъ водното налягане съ 1 кгр. на квадратния сантиметъръ). Когато подводникътъ е подъ водата, въздухътъ за обслужата се пречиства съ особени калиеви патрони, които неутраллизиратъ въгледвукиса; отъ време на време се пуска и кислородъ, който се пази сгъстенъ въ особени стоманени бутилки.

Управлението на подводника подъ водата става съ помощта на вертикални и хоризонтални кърмила, както на хвърчилата. Има специални прибори, които показватъ на каква дълбочина се намира подводника. Воденето на подводника подъ водата става по картата и компаса. Когато той се намира на дълбочина до 20 м., може да оглежда повърхността на водата съ морегледа си. Последният е устроенъ по принципа на окопния перископъ, съ помощта на втичвачи се тръби една въ друга. Той може да се издигне на 20 метра надъ подводника; обективът му е полусфера съ диаметъръ около 2—2.5 см. и съ него може да се оглежда цѣлия хоризонтъ (цѣлъ кръгъ около него и небосвода), а също и да се опредѣлятъ посоките и разстоянията. На него има чувствителна телефонна слушалка, коя-

то може да чуе хвърчило, летящо на 10 км. наоколо и надъ подводника. На подводника има 3—4 морегледа. За слушане движението на надводни и подводни кораби, на подводника има специални подслушвателни апарати, съ които може да се чуе корабенъ шумъ отъ 10 мили разстояние и да се опредѣли посоката на шума съ точност до 5°. За откриване подводни опасности, стоящи неподвижно кораби и подводници или минни заграждения, на най-новите подводници има устроени специални ултразвукови прожектори, съ които може да се опредѣли опасността на едно разстояние до 5 км. и по посока до 5°.

Подводникът е въоръженъ съ 6 до 14 — 53-55 см. торпедни тръби, поставени неподвижно повечето къмъ носа му, а по-малко къмъ кърмата. Напрѣчни торпедни тръби се срещатъ въ малко подводници. Подвижните тръби, както на надводните кораби, сѫ много желателни, но сѫ много трудно осъществими и за това сѫ още на изпитание. Носи отъ 10—40 запасни торпеди. Артилерията му се състои отъ 1 до 2—7,5 см. до 20,3 см. оръдия и 3—4 специални противовохърчилини картечници. Има 2—3 радиостанции.

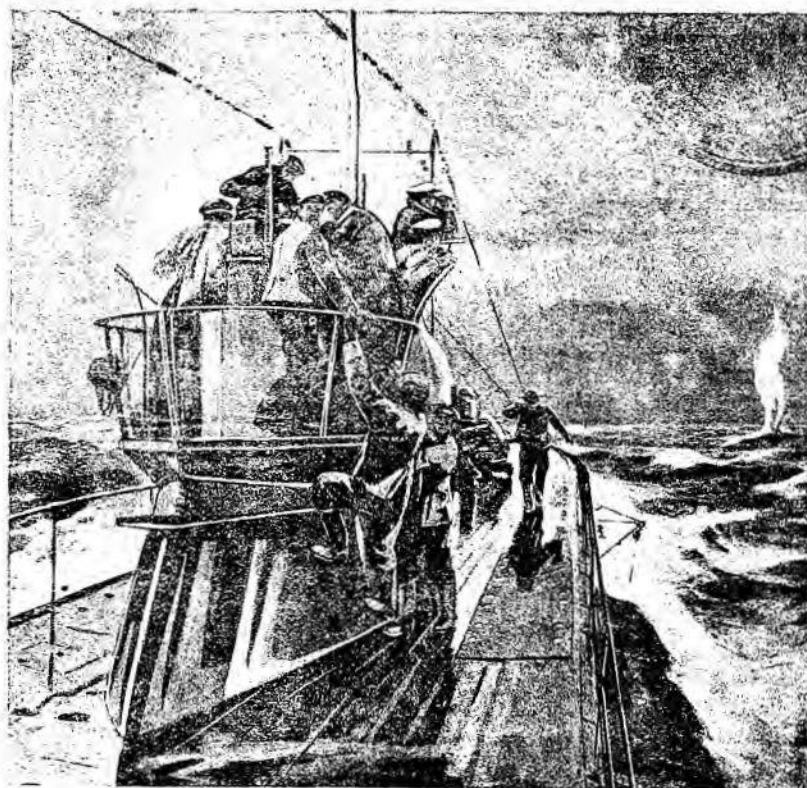
Подводниците не сѫ бронирани и могатъ да бѫдатъ повредени и отъ най-малкия снарядъ.

Нѣкога отъ тѣхъ носятъ въ специаленъ хангъръ, малко, сгъваемо разузнавателно хвърчило. Обслужата на подводника се състои отъ 40—100 души: офицери, подофицери и моряци. Използва се за търговска война, разузнаване, нападане базите на противника и отбрана на бръговете.

Строятъ се четири вида подводници:

За търговска война — най-голъмтъ, съ най-голъмъ районъ на действие съ 12—16*) мили скоростъ 8—12 и силно артилерийско въоръжение; голъмъ запасъ на бойни припаси и храни.

За ескадренъ бой — срѣдни по голъмина; голъма надводна и под-

Кулата на подводникъ. Бойна тревога.

водна скоростъ 22—24 *) мили, срѣдно артилерийско въоръжение и срѣденъ районъ на действие. Строени сѫ презъ войната. Сега такива не се строятъ.

За открыто море — По-малки отъ тия за търговска война.

За бръгова отбрана. — Най-малки, най-бавноходни и най-слабо въоръжени; районътъ на действието имъ достига до 2000 *) мили.

Отъ нашите съседи иматъ под-

водници: Русия въ Черно море 12, Турция 4, Гърция 6, Ромъния 1 и Югославия 4.

Постройката на единъ тонъ подводникъ въ Америка струва 3600 долара т. е. 432,000 лева. Въ Италия постройката е много по-евтина. Панчевъ.

*) Чадъ чертата сѫ данните за надводно състояние, подъ чертата за подводно.

Морето и Дунавъ ще осигуряватъ напредъка на България.

МИНОЧИСТАЧИ.

Отъ тогава, отъ когато въ морската война започнаха да се употребяватъ минните заграждания, плаванието на корабите въ време на война стана не само трудно, но и извѣнредно рисковано. Воюващите страни започнаха усилено да разхвърлятъ на пътя на корабите мини, поставени на специални котви и тяжести, отъ удара въ които (минните) даже най-голъмтъ кораби загиваха въ продължение на нѣколко минути.

Въ време на руско-японската война отъ минни заграждания загинаха твърде много военни и търговски кораби. Въ време на обсадата на Портъ-Артуръ, японците нахвърляха мини предъ пристанището, зада може всѣки корабъ, който излиза въ морето, по какъвто и пътъ да тръгне, да се нагъкне на мина. Въ

време на Световната война мината получи още по-голъмо употребление. Ако преди въ време на война поставяха десетки мини на разни места, то сега засипваха цѣли пространства отъ морето, като образуваха по този начинъ минни полета, въ които имаше съ хиляди мини. Това се правѣше, за да се лишатъ противниковите кораби отъ възможността да се движатъ или появяватъ въ този районъ; за да могатъ пакъ въ случай на нужда собственните кораби да минаватъ — въ тѣзи минни полета се оставяха неминирани проходи. Когато на противника бѣха известни тия проходи, то той се межчеше и тукъ да постави мини и по този начинъ да направи неприятна изненада.

За борба съ минните заграждения, т. е. да се узнае, где сѫ тѣ

поставени и да се извадятъ изъ водата, или да се унищожатъ, бѣха приспособени специални кораби, наречени „миночистачи“ или „тралчици“. Тази дума произлиза отъ английската дума „траулеръ“, означаваща малко вътроходно рибарско корабче, което се занимава съ риболовъ съ помощта на мрежа, която то влачи задъ себе си. Това корабче е газило плитко и твърде много е било пригодно за ловене на мини, защото минните винаги сѫ били поставяни по-дѣлбоко отъ неговото газене и то е могло да минава надъ тѣхъ безъ да ги закача.

И действително въ време на войната започнаха да употребяватъ въ борбата съ минните заграждения тѣзи „траулери“, които се указаха

великолепно сръдство противъ новата опасност.

Какъ се извършва миночистенето? Преди всичко тръбва да се забележи, че мината стои на котва, която лежи на дъното и е прикрепена за тази котва съвсем. Мината, която има плавучесть, стои на въжето вертикално на известна дълбочина отъ повърхността на водата. Ето защо борбата със мините се състои във това да се залови мината и да се извади. Обикновено за да почистятъ нуждното място т. е. да се увърятъ има ли мини или не, излизатъ съ миночистачни двойки.

Във водата се спускатъ миночистачните прибори т. е. дебело телено въже, двата края на което се намира на миночистачите. За да може въжето да залови мина, на него се поставятъ тежести, които го заставятъ да отиде на известна дълбочина. Двата миночистача, отделяйки се единъ отъ другъ, бавно започватъ да се движатъ по пространството, което тръбва да пропърятъ. Въжето презъ цълото време се влачи между миночистачите на дадена дълбочина. Когато миночистачното въже се опре във минното въже, тогава започва да се натъга и понеже е трудно мината да се отдели или скъса отъ мястото си, това веднага се забелязва отъ миночистачите, благодарение на единъ приборъ съ пружина, който показва, че няшо се е закачило.

Тогава двата миночистача се движатъ така, че да могатъ да омиятъ миночистачното въже около това на мината и по този начинъ

Л. Гефтеръ.

БОКСЪ.

На кораба „Двина“ току що свършиха обядъ. Стражевиятъ началникъ Мичманъ Бобариковъ отиде да се преоблече, преди да слѣзе на бръгъ. Малката каюта съ легло отъ червено дърво и блестящо, свѣтло лакирани стени, бѣше уютна и чиста, особена „морска чистота“, каквато бива обикновено само на военни кораби.

Презъ отворения свѣтликъ се виждаше, идящиятъ отъ Грахари, ливизонъ торпедоносци, поръщи свѣтлосинята вода въ бѣли вълни. Струваше се, че корабътъ се движеша по такътъ на музика, така хармонично и плавень бѣше ходътъ имъ.

Отъ стоящия въ южния жгъль плаващъ докъ се носеха звуци отъ електрически свѣрлела, автоматически чукове и свистене на пара. Къмъ тѣхъ се примѣсваха свирките на пристанищните катери.

Бобариковъ се приближи къмъ свѣтлика за да разбере по димовите тръби на торпедоносците но-

да могатъ да я изтеглятъ. Ако бръгътъ е наблизо, мината се докарви къмъ бръга и тамъ се разоржава, ако ли пъкъ бръгътъ е далечъ, заловената мина се разстреля, следъ което работата се продължава, като се търси нова мина. Гореописаниятъ начинъ се е употребявалъ още въ началото на войната, но въ последствие се употребиха прибори, които сръзватъ мината сами (тъй нареченъ приборъ „рѣзачъ“) и други, които я взриваватъ (приборъ „хващащъ“).

Обикновено тамъ, кѫдето е намѣрена една мина, има и други, ето защо при работата се изисква особена предпазливост. Когато цѣлото пространство е почистено и намѣрените мини сѫ унищожени, миночистачите извършватъ контролното миночистене т. е. провѣрватъ дали не е случайно пропусната по пътя нѣкоя мина. Когато работятъ нѣколко двойки миночистачи, то тѣ се движатъ една задъ друга въ стжалата, като по този начинъ увеличаватъ прочистената ивица и отъ друга страна увѣренността, че не е пропусната мина, е по-голѣма.

Огъ всичко изложено става ясно, колко е опасна цѣлата тази работа по миночистенето. Всѣки моментъ може да се очаква, миночистачъ да се натъкне на мина, поставена на малка дълбочина и да полети въ въздуха. И действително въ време на свѣтовната война загинаха съ десятки отъ тѣзи кораби по този начинъ.

И ако отъ съвременните мини загиваха голѣми боеви кораби, то

мера на дивизиона. Въ това време надъ главата му, на горната палуба зашлипаха босите крака на нѣколко тичащи моряци. А следъ малко още и още. Къмъ свѣтлика се понесе постепенно нарастващиятъ шумъ на възбудени гласове.

Нѣщо ставаше на кораба.

Бобариковъ побѣрза да излѣзе отъ каюта, като продължаваше по пътя да закопчава дрехата си. На единъ дъхъ изкачи стълбата и се намѣри на горната палуба.

На носовата частъ на кораба се бѣха събрали тѣлла руски и английски моряци. На дѣсния бортъ на „Двина“, низко до водата, се бѣше простиралъ английскиятъ подводникъ „Е 19“, който моряците бѣха нарекли „Инайтичъ“, отгоре удивително напомнящъ жулверновия „Наутилиусъ“.

Отъ подводника по тѣсната и стрѣмна стълба се изкачваха на „Двина“ нѣколко англичани.

Стоящиятъ на мостика, обикновено наконтечъ и строенъ мичманъ забелеза Бобариковъ и го повика.

„Изкачвай се бѣрже“ каза той, ко-

можемъ да си представимъ какъвъ е малъкъ шансътъ да се спаси хората, които работятъ на миночистачите.

Често се случвало, щото взривявиятъ миночистачъ веднага да отиде на дъното съ цѣлата си обслуга и корабътъ притекли се на помощъ следъ минута две, да намѣрятъ на повърхността нѣколко дребни остатъци.

Да се загине въ открыти бой съ противника съ оръжие въ ръка, това е славна участь за боеца, но не по малко славна е гибелъта на скромния герой — миночистачъ, който всѣки денъ излиза да работи, за да обезпечи пътя на своите бойни другари и често заплаща съ живота си за спасението на другите.

Освенъ това, когато войната сезавърши, когато бойниятъ морякъ вече си почива отъ страданията, за скромния миночистачъ започватъ нови трудове: тръбва да се почистятъ всички тѣзи хиляди мини, които сѫ били хърлени въ морето въ време на войната и отъ свои и отъ противника. Това е необходимо, за да може да се появятъ и да могатъ корабътъ безпечно да се движатъ.

Д. Дорревъ.

Всѣка държава, която иска да стъпи на собствени крака, тръбва да има бръгъ: чрезъ това тя първата добива истинска свобода.

гато Бобариковъ бѣше вече на стълбата. Маршалъ изби съ кракъ самовара отъ ръцетъ на Черноморецъ. Веднага последниятъ му отвърна. Отъ тукъ хубаво се вижда. Нѣма защо да ги раздѣляме“. Следъ това добави — „Знаешъ, здравенякъ, е този англичанинъ!“

Отгоре действително се виждаше хубаво. Огъ високия мостикъ корабътъ изглеждаше необикновено широкъ и величественъ. Чиста, истирата съ пѣсъкъ, палубата блестѣше подъ стънцето. Върху нея, като тѣмни петна личаха моряци: едините въ много широки, покриващи стжалалото панталони и съ изопнати по тѣлото галанки — англичани, и другите, повече подвижни, съ извадени надъ панталоните фланели, въздебелички и съ дълги развѣвачи се на шапките ленти — руснаци.

Тѣлпата образуваща правиленъ кръгъ, въ центъра на който стояха двама човѣка: единиятъ корабникъ на „Двина“ Черноморецъ и другиятъ по-низъкъ отъ него, кондукторъ отъ „Е 19“ — Маршалъ. Маршалъ бѣше съ половина откъснатъ ръкавъ; по

КЛЕТВА.

Невъстенъ бъхъ още, когато научихъ,
Какъ моятъ обиченъ баща,
Загиналъ бъхъ храбро въ нощта непрогледна,
На страшната морска война.

Горчива ми болка прониза сърдцето,
Заплакахъ въ дълбока печаль,
Остана ми дължно илюзии морето,
Навъки — за скъпъ идеалъ.

Въльчеши ме вече къмъ него беспирно,
Призракъ съ огнена жаръ,
Нъйде дълбоко отъ морското дъно,
Зовъши ме морскиятъ царь.

И клетва си дадохъ, когато порастна,
Да му бъда въренъ синъ,
На синята нива орачъ неуморенъ,
Избрахъ си азъ участъ саминъ.

М. Пешевъ.

ДЕЙСТВИЯ НА ТОРПЕДОНОСЦИТЕ.

Първоначалните минни атаки съ били произвеждани отъ малки кораби и лодки нощемъ, влечейки отъ дълни минни заряди, които се посия въли при борта на неприятелския корабъ и тамъ съ били взривавани.

Следъ това се преминава къмъ така наречените пъртови мини — малькъ зарядъ закрепенъ на единъ пъргът, стърчащъ отпредъ на кораба.

Тези мини съ били много прими-
тивни и съ изисквали пълтно под-
хождане до неприятелския корабъ.
Развитието на тези пъртови мини е
вървѣло много бавно и тъ обръщащо
внимание главно следъ сполучливите
атаки из руите срещу турските
кораби на Дунава презъ особоли-
телната война 1877/78 год. Този ус-
пѣхъ на русите предизвикалъ бѣ-
зото усъвършенстване на тези ми-
ни, а зедно съ това и увеличени-
ето на тонажа на корабчетата — мин-
ни катери, които започнали да се
оформяватъ вече въ специаленъ
типъ — минчоти, достигащи до

20, 50, 100 тона, което увеличение
на тонажа се налагало отъ нуждата
за по-голѣма мореходност и по-го-
лѣмъ районъ на действие, както и
да следватъ ескадрата, която ще при-
дружаватъ.

Заедно съ това и ударната мина
се усъвършенства, като пъртовата
мина бива замѣнена съ плаваща ми-
на, която се изхвърля съ барутенъ
зарядъ отъ специална тръба на раз-
стояние до 200 метра. Мината е има-
ла вратенообразна форма и, планайки
по повърхността на водата, дос-
тигала до целта. Въ последствие
плаващата мина е заменена съ само-
движущето се торпедо „Уайтхедъ“
изстреляно също така отъ тръба,
която първоначално е била из носа
на кораба.

Къмъ 1900 год. торпедото вече
спечели окончателно своето място
въ въоружението на торпедоносци-
те, като разстоянието на торпедния
изстрелъ нараства до 1000 метра и
торпедната тръба се установява и

като. Работата му не бѣше лека:
да се бие съ юмруци съ най-добрия
отъ отрядаловъкъ боксъоръ, къмайки
никакъ понятие отъ боксъ. А това
бѣше необходимо и за престижа му,
като корабникъ и за подържане на
дългогодишната му слава на герой.
Сега предъ свойтъ и английските
моряци се решаваше сѫдбата му.

Маршалъ вече наеднократно се
бѣше опитвалъ да предизвика Чер-
номорецъ на бой. Даже го удариъ
еднакъ, но Черноморецъ се стърпѣлъ
и пренрбрегвайки го, не удостоилъ
англичанина. Освенъ това, като стар-
ши корабникъ той бѣше „дипломатъ“,
и разбираще, че да се кара съ ан-
гличанина е неудобно.

Но сега — работата бѣше друга.
Избитиятъ съ кракъ изържетъ му
самоваръ не бѣше предизвикателство
за бой, че не е! До случая съ
самовара и на моряците не изглежда-
ше чулъ, че тѣхниятъ Василий
Макаричъ „мълчи на англичанина“.
А сега — на бѣше шега! Никой не
се съмняваше, че корабникъ ще
му остане дълъченъ.

Макаръ че руската галанка не та-

по борта, въ повечето случаи двойна.
Скоростта на торпедото достига до
26 мили.

Къмъ 1904 и 1905 г. се оформява
вече типъ торпедоносецъ отъ около
300 тона, съ скоростъ до 25 мили,
които японците много умѣло изпол-
зваха въ руско-японската война.

Къмъ сѫщото време торпедото се
усъвършенства още повече, като раз-
стоянието за торпеденъ изсррель
достига до 1500 метра, при 32 мили
скоростъ, което обстоятелство позво-
лило вече да се стреля и срещу по-
движна цель. Торпедоносците дей-
стватъ вече групично, използвайки
нощта и лошата видимостъ.

Торпедните атаки произведени
отъ японците презъ време и следъ
боя при Цусима, подчертаватъ още
единаждъ ефикасността на торпедо-
ното оръжие и се дава новъ тла-
съкъ въ развитието на торпедната
стрѣлба, като се потърсватъ вече
начини и възможности за залпова
стрѣлба.

ка прилепва на тѣлото, както анг-
лийската, все пакъ ясно изпъвхаха
мишцитъ на Черноморецъ. Тѣ бѣха
не така масивни и развити, като на
англичанина и шията на Черномор-
ецъ по малко напомняше кула, ра-
менетъ не бѣха така закръглени,
като гюлета и бедрата не изпъвхаха
така плата на панталона, но не-
говите слабо кокалести рамена бѣха
значително широки, ръцете и кра-
ката много дълги и плешилъ много
широки! А имаше и това, че рус-
ките зрители виждаха въ фигураната на
корабника единъ несломимъ човѣкъ.
Лицето на Маршалъ бѣше спокойно.
Черноморецъ напротивъ изглежда-
ше разяренъ и бавно, но тежко при-
стъпваше отъ кракъ на кракъ, като
мечка. Той повторяше презъ всичко-
то време на крѣсливъ басъ: „азъ
ще ти дамъ да разберешъ, сукинъ
сине, какъ се изблъсква отъ ръцетъ
самовара“. Тази фраза като че ли го
окуряжаваше и отсетне презъ цѣ-
лото време на боя.

Англичаните бѣхаувѣрени въ по-
бедата на „своя“. Следъ първата
схватка, — когато Черноморецъ сра-

квадратната буза на Черноморецъ,
течеше кръвъ. Малкиятъ, ярко блес-
тящъ самоваръ, съ отхвърканъ на-
пакъ, лежеше по самия бортъ.

Маршалъ, чакаръ и съ високъ
ръстъ, бѣше все пакъ на половина
глава по низъкъ отъ Черноморецъ.
Той стоеше въ характерната поза на
боксъоръ, пренесълъ цѣлата тежестъ
на тѣлото върху дѣсния кракъ,
изнесълъ лѣвия кракъ напредъ. Ог-
ромниятъ, червентъ, обрасълъ съ бѣ-
ли косми, дѣсенъ юмрукъ бѣше при-
святъ къмъ тѣлътъ, а лѣвиятъ изда-
денъ напредъ за ударъ.

Ясно бѣше, че безъ да се гледа на
голѣмата му фигура, англичанинътъ
бѣ много бѣръ и пъргавъ, като
футболна топка. Гладкото обръснато,
красиво и младо, бронзово лице, бѣ-
ше спокойно и малко засмѣно; спо-
койни бѣха сѫщо и лицата на зри-
телите англичани. Единъ отъ тѣхъ
дъвчеха гума, други пълнѣха лули-
ти си и ги палѣха.

Черноморецъ стоеше готовъ, мра-
ченъ, плюзъки кръвъ. Ясно бѣше, че
той бѣ решилъ да се бие, неща-
дейки живота си, до последно изди-

Одигри се руско-японската война, доказаха напълно възможността за дневните и нощни торпедни атаки по движущи се противникъ, но се налага да има торпедоносци със големъ ходъ и мореходни качества, а така още и торпедо със голема скорост и далекобойност.

Тези поуки от руско-японската война предизвикват строежа на нови много по-големи вече торпедоносци, достигащи до 650—800 тона, усъвършенстване на торпедото за стрелба на по-големо разстояние и увеличение числото на торпедните тръби. Разработва се вече съвместна торпедна стрелба на няколко торпедоносци, сильно увеличение скоростта на хода и пр. Така постепенно се идва до положение, торпедото да стане оружие за ескадрен бой и торпедоносците да влизат във състава на ескадрите и да вземат участие и във главните сражения.

Съвременната война даде вече много сериозни указания и насоки за новата тактика във действията на торпедоносците и то при най-различни условия и обстановки.

Тук вече торпедоносците добиват по-съвършен видъ, тонажъ надъ 1000 тона, достатъчно артилерийско въоръжение, много голема

скорост — достигаща до 36 мили, голема маневреност, мореходност и далечина на торпеден истребъ, достигащ отъ 5000—7000 м.

Многото случаи на торпедни атаки през време на Скагеракския бой подчертават вече обстоятелството, че торпедоносните кораби засилват своето място във състава на ескадрите и във ескадрен бой. Тук се доказва възможността за дневна торпедна атака, стига само торпедоносците да притежават съответните качества на мореходност, маневреност, далечина на торпедния истребъ и подходящите моменти във боя.

Обикновено торпедата тук също били изстреляни на разстояние отъ 6000—8000 метра, но отдалечни торпеди също били изстреляни и на разстояние отъ 3500 до 4000 метра.

Във настояще време тези дистанции също увеличени предвидъ усъвършенстването на торпедото отъ една страна и усъвършенстването на артилерията отъ друга, което твърде затруднява приближаването на торпедоносците на по-близко разстояние отъ 8000—10000 метра.

Използването на димовите завеси дават възможност на по широк приложение на торпедоносците денемъ.

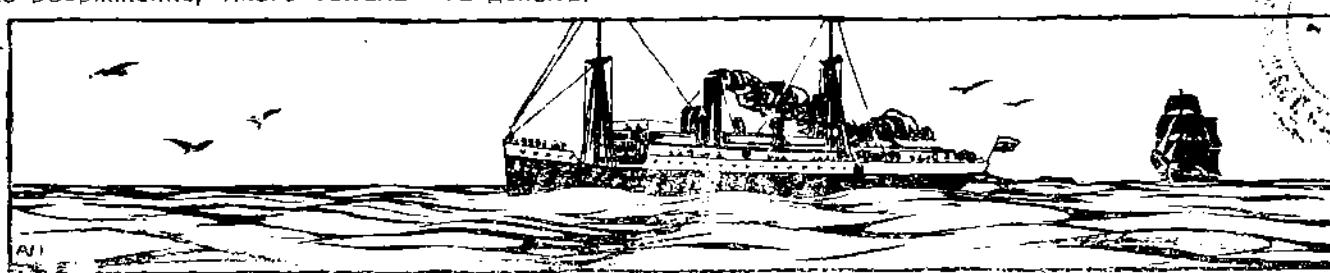
Въ бъдещата морска война навърно торпедоносците ще играят още по-решителна роля, подпомгнати отъ свояте водачи и димовите завеси. Организирани във група отъ по 3 до 4 торпедоносци, тяхната съгласуване удъръ било денемъ, улеснено отъ димовите завеси, било нощемъ или във мъгла, ще носи решителни резултати и поражения.

За действията на торпедоносците се очертават широки възможности и при комбинирания удар — съхвърчила, подводници и торпедни катери, при дадена тактическа обстановка. Добре организирани и настойчиво изпълнени комбинирани ударъ е мъжко отразимъ.

Торпедоносците във морската война представляват кавалерията на суша. Тяхната сила е във внезапността на удара, който тръбва да бъде кратък и решителен.

А. Тошевъ

Всека държава, която иска да стъпи на собственни крака, тръбва да има бръгъ, а за да запази бръга, тръбва да има флотъ.

би англичанина и му разкъса галантата, а той чеко се „отърва“, като нанесе при това на корабника съпротиваща сила ударъ със лъвата ръжка, а със дъясната — другъ, отъ който корабникът не съумѣда се запази — стана очевидно че руснаци сънѣматъ понятие отъ боксъ. При това Маршалъ се славѣше съ своята сила; самъ вдигалъ акумулятората на подводника. Но за рускиятъ зрители вътвърдиха състоящето важно, глажу отъ спортенъ характеръ, тѣхъ имъ тръбваше дрого, Макаричъ „да устой на себе си“ и да не остави да го обидяшъ.

Корабникът не отговаряше на удари.

Той изчакваше.

Следът това се обърна на с рана, развъртѣ се и съ огромния си юмрукъ прорѣза въздуха. Типично руски ударъ „въ ухо“. Ако бѣше постигналъ целта, англичанинъ ще бъде издържалъ повече.

Но на страна на Маршала стоеше тренировката и старата култура на юмручния бой. О скакайки въ страни, за да се запази съ това си движе-

ние и, съ цѣлата инерция на отскока, той нанесе ударъ подъ сърдцето на противника.

Чу се глухъ ударъ, като въ ребрата на конъ.

Черноморецъ изохка, прегъна се и въ същия мигъ градъ отъ удари се изсипаха върху него. Очите му подпухнаха и се превърнаха на боядисани пегна. Кръвъ потече изъ носа и устата му. Но не трепна.

Той все настѫпваше и желаеше среща съ противника. Ударитъ му постоянно се отбиваха отъ Маршалъ, който, като слаби, последниятъ оставаше безъ внимание. Черноморецъ не знаеше да се закрива, поради което при всѣки свой нападъ самъ се излагаше на удари.

Нѣколко пъти, противно на правилата на боя, той се опита да хване англичанина, да го сломи и да го смачка подъ себе си. Всѣки пътъ, обаче, Маршалъ намираше необходимото движение да се отклони, като нанасяше при това тежки удари.

Макаръ изпотрепанъ и изтерзанъ, Черноморецъ не се предаваше, но и жестокъ много не бѣше. Безъ да

гледа на несполучките, той упорстваше страшно, забелязваше се, че той не губи сила, а напротивъ силилъ му се увеличаваха заедно съ побѣсняването. Не той, а победителятъ Маршалъ забавяше вече свите движения.

Нанесайки ударъ, Маршалъ вече не пръсяваше оная пъргавина, както въ началото, — попаденията му за губиха красота, станаха тежки, санимишъ той ставащата тежест на собственото си тѣло.

Нито единъ, даже отъ силните боксъри, не би могълъ да се бие безъ спиране съ всички сили, даже на тренировачъ място, повече отъ 2—3 минути — неминуемо ще почне да се задъхва. А на Маршалъ въ добавка се налагаше да се освобождава отъ тежките прегъръдки на Черноморецъ.

Покрай отпадналостта имаше още едно обстоятелство, угласяващо куража на англичанина: удивление отъ постепенно преминаваше въ ужасъ, предъ този изкървавенъ противникъ, който продължаваше да стои, като призраченъ окървавенъ великанъ,

АНГЛИЙСКО МНЕНИЕ ЗА НАЙ-ДОБРИЯ ЛИНЕЕНЪ КОРАБЪ.

Въ декларацията си предъ камарата на общинитѣ Първиятъ Лордъ на английското адмиралтейство на 30. ноемврий 1932 г. подчертава значението на голѣмия линеенъ корабъ за сигурността на Англия.

„Великобритания, казва той, пое инициативата, която има за цель намалението на тонажа на бойните кораби. Ние се опитахме да слѣзиме до 22,000 тона водоизмѣстование, но взъ съмъ дълженъ да кажа откровенно, че 10,000 тона кораби сѫ далечъ недостатъчни за насъ па даже и за много чуждо-страни флоти“.

Тезата въ полза на постройката на корабитѣ „джуджета“ бѣше защищена отъ едно голѣмо число офицери отъ английския флотъ, а сѫшо отъ цивилни вѣнъ и вѫтре отъ камарата на общинитѣ. Нѣкой отъ последнитѣ отидаха до тамъ, че поддържатъ какво линейните кораби, въоружени съ 152 м. ордия сѫ напълно достатъчни за сигурността на Англия сѫщо, като голѣмите, чудовищни кораби, въоружени съ ко-
лосални ордия.

Първиятъ Лордъ продължава:

„Сѫщите сочатъ, че нѣкогашните славни побѣди на английския флотъ, като при Сентъ Трафалгаръ сѫ изтръгнати съ кораби отъ тонажъ сравнително малъкъ. Корабитѣ, които съставляваха флотитѣ на Родней, Хове, Нелсонъ имаха корпуси 10 пъти по-малки отколкото съвременните линейни кораби. Тоя фактъ не прѣчеше ни най-малко тогава нито на тактиката, нито на

Мисъльта, че не ще свали руснака, че той никога нѣма да падне, лишиваше англичанина отъ мѣжество. Сега той работеше съ юмруци, като въ полуслънно състояние, вече не за победа, а само да се изпльзне здравъ.

Настигнаше критическата за боксъора минута: на рѣзко отпадане на силитѣ.

И все пакъ имаше мигъ, когато победата бѣше близко до него. Следъ единъ ударъ поглавата, Черноморецъ се залюлѣ и се закачи съ кракъ въ чугунения дѣнеръ за закрепване вижетата: малко оставаше да се събори.

Но все пакъ устоя. Успѣ да се опре съ единия си кракъ въ чугунния стълбъ и задържа равновесие. Ясно бѣше, какъ неговото огромно, широко стжало, изтръпнало трепереше, издържайки тежестта на целото тѣло и инерцията на тласъка получъченъ отъ нанесения ударъ.

Погледнитѣ на всички моряци се бѣха срѣли на това стжало: ще издѣржи ли, до като той се изправи за следващия ударъ.

Но Маршалъ не го удари. Не мо-

стратегията. Трафалгаръ бѣ единъ триумфъ, но при все това той бѣше борба на 3,000 тона кораби въоружени съ 32 фунтови ордия, а не съ 30,000 тона такива въоружени съ 380 м. ордия“.

По нататъкъ въречътаси той прави единъ прегледъ между старитѣ дървени кораби и съвременните линейни такива доказвайки, че разликата въ размѣрите се е дължала изключително на ограничениетѣ въ мината познания. Добави, че корабитѣ на голѣмите английски адмирали Родней, Хове, Нелсонъ не сѫ били най-малките за времето си, напротивъ тѣ сѫ били сравнително най-голѣмите, каквито тогава човѣчеството е познавало. Така най-голѣмиятъ дървенъ английски корабъ е достигналъ 74 метра дължина и 4,000 тона водоизмѣстование.

Въ настоящия моментъ никакви технически съображения не сѫ въ състояние да попрѣчатъ на 70,000 тона линейни кораби въоружени съ 507 м. ордия. Единствените прѣчки сѫ отъ чисто финансовъ по-рядъкъ. По-рано, презъ епохата на дървените кораби, не се е рискувало единъ корабъ отъ 3—4 тона да бѣде надкласиранъ отъ единъ такъвъ съ 10,000 тона водоизмѣстование, като техническа невъзможностъ. Днесъ напротивъ всѣка страна, като се спрѣ на „джебнитѣ“ броненосци се отдава на риска да бѣде веднага надмината отъ по-могъщи линейни кораби.

Първиятъ Лордъ прибавя: въ време на всички договори ще

жеше. Силитѣ му бѣха го напуснали. Мускулното напрежение бѣше дос-
тигнало предѣла си.

Англичанинъ започнаха да го поддържатъ съ поощителни викове: „Не губи време, не давай му да се опомни, погаделичай го,“ — се носѣше отъ всички страни.

Бобариковъ, впилъ ржце въ пар-
петитѣ на мостица и подальъ цѣлата
си тежестъ напредъ, се молѣше въ
себе си: „само да не падне“, „само
дано се изправи“.

И като въ нѣкой, съ бавенъ темпъ
фильмъ, той забеляза следното: Чер-
номорецъ, още не изправенъ окон-
чателно, се обѣрна на една страна,
замахна и съ изпъшване, съ кое-
то дѣрваритѣ забиватъ брадвата,
удари Маршала. Последниятъ разлѣ-
ри ржце, като че търсѣше опора въ
въздуха, отхвръкна въ страни на нѣ-
колко крачки и съ грохота на отрѣ-
зано дѣрво се струпали на палубата.
Въ това време се разнесе викъ отъ
тѣлпата и въ мигъ всичко замрѣ.

Офицеритѣ се слушнаха надолу
презъ тѣлпата на възбудено шу-
мящи моряци.

бѣдатъ веднага потжкани и непри-
ятельъ ще прибѣгне до най-мо-
щното оржие.

Англичанинъ има възможностъ
на изборъ между три вида линейни
кораби, между корабитѣ „чудо-
вища“, корабитѣ на „умѣрения“
тонажъ и корабитѣ „миниатюри“.
Първиятъ видъ отъ 50,000 тона бѣха
отстранени отъ Вашингтонската кон-
ференция, не като технически не-
възможни, но като неѣзприемливи
финансово. Линейните „джебенъ“
корабъ или миниатюръ, както го
наричатъ, не е възприемливъ за Ан-
глия, понеже лесно може да бѣде
надкласиранъ въ време на война.

Ето защо, английското адмиралтейство е избрало своята формула
за 22—25 хил. тона линени кораби.

Но тукъ има нѣщо по-характерно
подчертаващо оня консерватизъмъ
на английската морска политика, отъ
миналото. Споредъ Норбертъ, Англия има една симпатия
къмъ много голѣмите кораби. Английското адмиралтейство не увеличава размѣрите на своите кораби, освенъ когато тия размѣри сѫ съвършенно противни съ реализи-
рания прогресъ въ чужбина.

Г. Прендерга въ The Navy заключава:

Съ спирането на 25,000 тона линейни кораби, Англия се връща къмъ своята стара разумна политика; този типъ не ще бѣде ни „чудо-
вище“, ни „джудже“, той представлява едно истинско съгласуване на економията съ принципа на офан-
зивната, брутална сила. Б. Рогевъ.

„Удари го, покажи му Макаричъ“ — се чуваха разваличави гласове.

„Тѣ него“, ваше благородие, го
удариха въ ухoto — съ бѣрзъ говоръ,
съ свежъ и радостенъ гласъ, побѣрза
да обясни сигналистътъ Бобревъ. Англичанинътъ падна, вдигна ржце, че
прекратява, но нашиятъ не желаше да прекрати, като много пострада-
лъ.

Пробили си путь презъ тѣлпата,
офицеритѣ забелязаха, какъ Черно-
морецъ въ смъртна хватка дѣржеше
англичанина. Той, като че ли, го бѣ-
ше притисналъ въ обитията си лю-
бовно и нѣжко. Красивата глава на
Маршалъ, безсилно се бѣше отпусна-
ла върху рамото на корабника, който
не преставаше съ звѣрска радостъ
да повторя: „Самовара! Самовара ми
ритна! Самовара ми ритна!“ Когато
следъ пълни усилия изтрѣгнаха отъ
ржцетѣ му безчувствия Маршалъ
съ изпочупени ребра, Черноморецъ
се изправи, постоя малко, погледна
наоколо, като че не разбираше какво
е станало, и отиде въ кубрика да се
измие отъ кръвта.

Върна се следъ това, дигна само-
вара, непълни го отново, постави го и

АРТИЛЕРИЙСКО ВЪОРЖЕНИЕ НА СЪВРЕМЕННИЯ ТОРПЕДОНОСЕЦЪ.

Артилерията на торпедоносците е спомагателно оръжие; тя не е много страшна за големите кораби, но е добра защита против по-малките — истребители и леки кръстосвачи, срещу които, умело използвана, може да им нанесе сериозни повреди и даже да ги изведи от строя.

Развитие — Като предъдълъжение на артилерийското въоружение на торпедоносца се счита артилерията от малки калибър — 37, 47 и 65 mm.

До последната война Англия и Япония отдаваха големо значение на артилерийското въоружение на торпедоносца, считайки торпедното им оръжие за второстепенно. Въ резултат на което въ 1914 г. (началото на общата война) всички почти английски торпедоносци имаха по 3 до 4 100 mm. оръдия и нито единъ нямаше по-вече от 4 торпедни апарати; броневинтът имаха по 2. Тако веднъз пренебрежение къмъ торпедното въоружение на торпедоносца, естествично е било неправилно. Опитът от последната война установи необходимостта, торпедоносецът да биде добре въоръжен с торпедни и артилерийски. Особено силно проличава това въ нееднократните схватки между английските и германски торпедоносци.

Артилерийското въоружение на германския торпедоносецъ, през същата война, се оказа недостатъчно. Английските въ това отношение събрали много по-добре.

Това е заставило германската корабостроителна програма на нѣкогато самоварътъ закипѣ — гордо изпи своята порция — състояща се отъ дванадесетъ чаши чай.

Завършвайки, той удивително и заедно съ това неодобрително поклати глава и за последенъ път, като че размишляваше произнесе: „Самовара ми ритна.“

И наново съкрушено поклати глава.

М. Пешевъ.

Колко пъти да търпи промъни, като строи торпедоносци съз последи 4—105 mm. оръдия. Това въоружение, благодарение тежината на снаряда и големите жгли на възвишение получи известно преумущество предъ английските 100 mm. оръдия. Но съз това двубоя между артилерийските и германски торпедоносци не се прекратява. Къмъ края на 1917 г. Германия построи 12 специални торпедоносци наречени „водачи на флотилии“ типъ „1916 год.“, чието въоружение бѣше 4—152 mm. D/40 оръдия. Въ отговоръ на това Англия строи торпедоносци съз по 4—120 mm. оръдия.

Тъзи два довоенни типа торпедоносци съз своето артилерийско въоружение останаха, като типъ и следъ войната. Усъвършенстванието, които се правятъ, съз насочени главно къмъ увеличаване размѣрите, скоростта и торпедното въоружение.

Днесъ, като артилерийско въоружение на торпедоносца у по-вечето държави останаха 120 mm. оръдия, като единъ поставиха по 4 (Англия и Италия), други по 5 (Ромъния) а Япония би то съз калибъръ 130 mm.

Ще дадемъ една характеристика на този типъ оръдие за да се състави една по-ясна картина за неговото значение.

1. Калибъръ — 120 mm. достатъчно мощно средство за целитъ, които има да преследва торпедоносецъ. Той е единъ отъ главните елементи, които определятъ числото на оръдията на торпедоносца.

2. Теглото на отдѣлно оръдие — 3 тона — нѣма маневрене значение. Това е единъ незначителенъ % отъ тонажа на торпедоносца, който ще се отдѣли общо за цѣлото въоружение. Това тегло позволява при днескашния тонажъ на торпедоносца числото на оръдията да достигне 5—6.

3. Тегло на снаряда. — 20 до 30 кгр., — безъ маневрене значение, но съз грамадно бойно. Притечава големо разрушително действие. Освенъ това позволява да се носятъ на кораба големо количество снаряди за всѣкъ оръдие. Разчетено е да може да издържи 3 морки боя.

4. Начална скоростъ — между 700—900 м/с. Тая начална скоростъ дава полегата траектория и късъ път на снаряда.

5. Далечина на истрела — до 18 км. Далекобойността, която дава възможностъ да се разрешаватъ всички почти задачи на море.

6. Скорострелностъ — 16 изстрела въ минута, разбира се, при отлично обучена обслуга.

7. Големи жгли на възвишение, като функция отъ които е далекобойността. Дава възможностъ същите тии оръдия да се използватъ и като противоаеропланни.

8. Точностъ. При наличие на такива големи начални скорости, точността е много голема, качество което е нужно при обстановката, при която действа торпедоносецъ.

9. Разрушително действие на снаряда. 600—700 метра — това разрушително действие, съз което по-скоро и съз по малко снаряди торпедоносецъ постига целта си.

10. Обстрелъ 180° и повече, съз което се постига стрелба отъ двата борта на торпедоносца.

11. Установка — по 1, 2 или 3 оръдия въ кула, дѣбре защитена отъ снарядните парчета и малките снаряди.

12. Автоматичностъ. — Условие, което изискватъ всички морски оръдия. Налага се поради изискванията на стрелбата да биде честа и да се обслужва отъ колкото се може по-малко хора.

Тактически свойства: 1. **Голема скорострелностъ**. При морския бой, където моментътъ съз скоротечни, големата скорострелностъ дава преимущества въз поражението, като противникътъ се засипва съз градъ отъ снаряди.

2. **Голема начална скоростъ**. Големите начални скорости даватъ полегати траектории, съз което се постига малко разстояние въз стрелбата, а големо въз далечина. Това дава тактически изгоди въз пристрелката и поражението при бързо подвижни цели, които съз характерни на море.

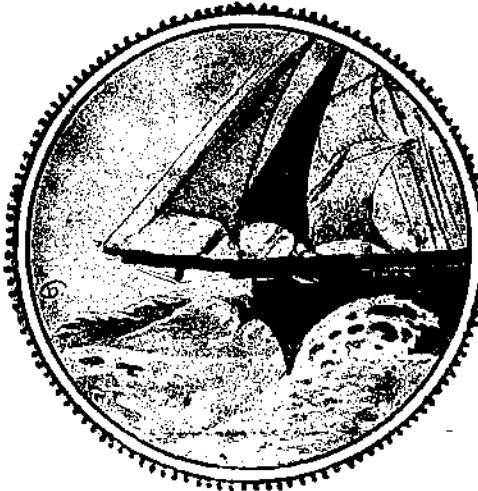
3. **Далекобойностъ**. Далекобойността, която има тии оръдия позволява на торпедоносца, да се държи далечъ отъ противника. При действие срещу брѣга — далечъ отъ подводните опасности — мини, скали и др.

4. **Универсалностъ въ действие**. Големите жгли на възвишение, скорострелностъ, големите начални скорости, мощните снаряди даватъ на това оръдие едно универсално действие по всички цели, като кораби, хвърчила, брѣга, подводници и др.

Камберовъ.

Владението на морето води къмъ владение на света. Народъ който владѣе морето, владѣе

% отъ света.

ДАРДАНЕЛСКАТА ОПЕРАЦИЯ ПРЕЗЪ ГОЛЪМата ВОЙНА.

Десантни действия на Галиполския полуостровъ.

Следът неуспешната атака на 18. мартъ 1915 год. на Дарданелите отъ съюзния флотъ, английското командване било принудено да се откаже отъ понататъшните си действия само съ флота и да възприеме плана на смѣсената операция.

Десантните войски, подъ общата команда на отличния боеви английски генералъ Хамилтонъ, къмъ 7. Априлъ сѫ били вече съсрѣдоточени въ пристанището на Мудрость (О-въ Лемносъ).

Съставът на тия войски е билъ следния:

1) Английска експедиционна армия:

29. пех. дивизия въ съставъ 3 бригади.

Ланкаширска териториална дивизия — сѫщо 3 бригади.

Флотска дивизия — 2 флотски бригади и 1 бригада морска пехота.

Австралийско — Ново-Зеландски корпусъ, нареченъ условно съ кратено име „Анзакъ“.

2) Французки експедиционенъ корпусъ:

Смѣсена колониална бригада 2 полка.

Бригада отъ териториални войски 2 полка.

Артилерията, преимуществено французка, се е състояла отъ 65 м.м. планински и 75 м.м. и 155 м.м. полски оръдия. Въ последствие тия войски сѫ получили значителни подкрепления отъ Индия и отъ западния фронтъ. Артилерията сѫщо е била засилена. Числото на тежките оръдия е било надъ 200, една частъ отъ които била снета отъ корабите. Общата численостъ на войските не е надминавала повече отъ 100,000 души.

Следът направеното лично разузнаване на мястността отъ палубата на единъ отъ корабите, генералъ Хамилтонъ избралъ за главно място на разтоварването южния край на полуострова при н. Хелесъ.

Предполагало се, че въ това време, когато стоварените тукъ части завладѣятъ Крифи и Ачи-Баба, австралийскиятъ корпусъ, стоваренъ вече на северъ отъ н. Каба-Тепе, да пресъче полуострова по направление къмъ Майтось, кѫдето е трѣбвало да стане съединението на двете групи. Тоя планъ не е билъ съобразенъ съ мястните условия и съ отбранителната способностъ на турските позиции. Това е станало причина да се поставятъ и двете групи при твърде неблагоприятни и трудни условия, което се е отразило зле върху самата акция.

Избрани били следните места за стоварване на войските (gl. плана):

1) плажът „S“ въ източната частъ

на заливчето Морто. Това място се е на-мидало подъ огъня на батареите отъ азиатския брѣгъ;

2) близкото около Седиль-Бахаръ заливче „V“ съ дължина 270 метра.

3) Пунктовите „W“, „X“ и „Y“, които сѫ имали своите малко или много неудобства, като десантни места.

Най-после въ пункта „Z“ на северъ отъ Каба-Тепе е трѣбвало да се стоварятъ австралийците. Падналата мъгла презъ този денъ е заблудила стоварващите части и въмѣсто на определеното място, тѣ се разтоварватъ 2 км. северно отъ него. Тази грѣшка се указала въ тѣхна полза, защото тукъ брѣгътъ е билъ по добъръ закритъ и разтоварването естество на по безопасно.

Десантътъ въ пунктите „S“ и „V“ е ималъ само демонстративенъ характеръ. Предвиждало се е такъвъ демонстративенъ десантъ да се извърши и на азиатския брѣгъ съ малки части.

Въ така избраните места за десантъ, условията, както за самото стоварване, така и за предвижване частите напредъ, били крайно неблагоприятни, затова и постигнатите резултати сѫ били нищожни въ сравнение съ грамадните жертви, които сѫ били дадени.

Ако тази операция бѣше извършена нѣколко месеца по-рано и то въ дълбочината на Сароския заливъ, по двете страни на северния флангъ на булавирските позиции, кѫдето условията за десантъ сѫ били много благоприятни по отношение разтоварването, подхождането на голѣмите кораби близко до брѣга на около 500—550 метра и пр., резултатътъ биха били съвършенно други. Имайки предъ видъ пасивността на турците презъ това време и малкото число защитници на булавирските позиции всичко 10,000 души — смѣло може да се каже, че ако съгласените бѣха стоварили тукъ една хилядна

МАШАБЪ: 0 1 2 3 4 5 10 15 20 км.
ЛИНИИ на достигнатото на съвършението.

Планъ на Галиполския полуостровъ и Дарданелите.

армия, подкрепена отъ флота, щѣха да иматъ сигуренъ успехъ.

Въ подготовката на десантната операция могатъ да се отбележатъ две основни грѣшки, извършени отъ командването, а именно:

1) Неправиленъ изборъ на направлението на атака, подценяването отбранителните срѣдства на турците и тѣхното морално състояние.

2) Загубване на много ценно време и забавяне на самата операция. Това е дало възможност на турците да се подгответъ и привлечатъ голѣми подкрепления.

Отъ друга страна пъкъ съюзниците сѫ почнали операцията съ недостатъчни войски, вкарани въ действия по части.

Така възприетиятъ планъ отъ англичанинъ е далъ следните резултати:

Въ пункта „X“ се стоварвали три дружини, които съ малки загуби сѫ засели силни позиции.

Въ пункта „W“ — една дружина, която въпрѣки голѣмите загуби се е задържала тамъ до идвашето на

подкрепление на следующата ноќь. Въ пункктъ „V“—една дружина, поддържана отъ морето отъ други две, натоварени на шалани. Турцитъ сѫи посрещнали съ силенъ картечъ огњъ. Поддръжкитѣ отъ шаланите понесли голѣми загуби и всички десантни срѣдства (лодки, шалани) били потопени. Благодарение само на рѣдкото геройство, проявено отъ страна на оцѣлѣлите стрелци, англичаните успѣли да заематъ залива.

Въ пункта „Z“ 4000 души се стоварили за половинъ часъ за пълна изненада на турцитъ. Презъ деня този отрядъ достигналъ до 12000 души. На другия денъ отрядъ е отбивалъ многократни и ожесто-

чени турски атаки и успѣлъ да задържи своите позиции.

Демонстративните десанти на азиатския брѣгъ при Кумъ-Кале и въ пункта „S“ сѫ излѣзли сполучливи и съ малки загуби, а тоя при пункта „V“ е билъ принуденъ да се върне на корабите си, следъ като е загубилъ половината си съставъ.

По тоя начинъ отъ извѣршените 8 стоварвания, при най-трудни условия, неуспѣхъ е имало само едно.

Презъ месецъ августъ 1915 г. въ залива Сувла е била разстоварена безъ всѣкакви прѣчки и изненадано за турцитъ една цѣла дивизия. Тая акция, извѣршена едновременно съ енергичната атака на „Анзака“ при Каба-Тепе, е предвиждала голѣми

успѣхи, но не сполучила благодарение на невѣроятната бавностъ, съ която сѫ се движели напредъ стоярениетѣ войски, който отначало не сѫ срещнали никакво съпротивление отъ страна на турцитъ. Следъ нѣколко дни турцитъ привлѣкли силни подкрепления и настѫплението на англичаните е било спрѣно.

Въ всички тѣзи десантни действия на англичаните, съюзниятъ флотъ е указалъ мощна и действителна подкрепа на своите войски

А. Тошевъ.

Всѣни българинъ трѣбва да обича морето, както сбича земята.

ГИБРАЛТАРЪ.

Гибралтаръ е западната врата на Средиземно море. Представлява една грамадна скала, издигаща се не посредствено надъ едноименния протокъ. Най-голѣмата ѝ височина е 425 м. Гледана отъ изтокъ, очертанията ѝ напомнятъ легналъ лъвъ. Географското положение на Гибралтаръ, като английска морска база и крепость, е отлично. Владение то на Гибралтаръ осигурява владението и контрола на Средиземноморскитѣ птища.

Скалата Гибралтаръ е най-южната част на Европа. Източна граница е на обширенъ заливъ, отворенъ за югозападните вѣтрове. Има построено модерно пристанище: търговско и военно. Има голѣмъ арсеналъ и докове за корабите. Подъ скалата е разположенъ гр. Гибралтаръ, броящъ 17,500 жители, отъ всички раси и народности. Гарнизонътъ, предаденъ къмъ него, брои надъ 2,000 души. Той е седалище на генералъ-губернатора.

Голѣмъ недостатъкъ е съвѣршенната липса на вода. Водата за пие не се държи въ голѣми щерни, които презъ дъждовния сезонъ се пълнятъ. За целта има (на источния склонъ на скалата) голѣми циментирани плоскости, по които дъждовната вода се стича и събира въ

щерните. По този начинъ базата е напълно независима отъ Испания. За проливна вода употребява дестилирана морска.

Съ континента Гибралтаръ е свързанъ чрезъ тѣсна низка и пѣсъчила-ва ивица земя, дълга 3 км. Презъ нея преминава границата съ Испания. Има неутрална зона, широка 500 метра. Въ античните времена, преди нахлуването на мавритѣ, скалата на Гибралтаръ се е наричала Калпе. Презъ месецъ Априлъ 711 г. Тарико превзѣлъ тая скала, която отъ тогава се нарича Джебель алъ Тарикъ (Планина на Тарикъ), отъ което произхожда и сегашното име. Мавритѣ сѫ владѣли тази скала близо около 6 вѣка и чакъ въ 1462 година тя премина подъ владичеството на испанската корона.

Кромвель бѣше първия, който схваналъ голѣмата стратегическа стойност и значение, които този малъкъ и скалистъ носъ би ималъ за Англия, ако го завладѣе. Въ 1704 г. презъ последователните войны въ Испания, английскиятъ флотъ сѫдейства на архиdukъ Кралъ Австрийски, съперникъ на Филипъ V, за испанската корона. Адмиралъ Роке, който е командвалъ англо-холандския флотъ, завзема изненадано Гибралтаръ, безъ всѣкаква съпротива.

Мирътъ, подписанъ въ Утрехъ осигурява владичеството на Англия надъ Гибралтаръ. Но Испания не можа лесно да се помира съ окончателното загубване на така важния пунктъ и въ 1727 г. прави опитъ да си го вземе отново. Опитътъ съвѣршва несполучливо. Тогава Испания предлага на Англия 1 милиардъ лева за да изостави плячката. Англия не се съгласява и отхвърля предложението. Сивилскиятъ трактатъ въ 1729 година затвърдява властта на Англия.

Когато, следъ боя при Уесантъ (27 юни 1778 г.), Франция можеше отново да оспорва английската мощь, въ съюзъ съ Испания, съ удвоени сили, обсади Гибралтаръ. Съюзниците искаха на всѣка цена да го превзематъ. Обсадата трая отъ 1779 год. до 1783 г.

Върхътъ на съюзническиятъ усилия достигна, въ последната година отъ обсадата, когато съ помощта на плаващи батареи, нарочно за целта построени, се надѣваха да успѣятъ въ отчаяната война. Съюзниците бѣха героиски отблъснати отъ генералъ-губернатора на крепостта. Отъ тогава Гибралтаръ естана въ английски рѣже.

Славчевъ.

ИЗЛѢЗЛИ СТАТИИ ВЪ „МОСКИ ПРЕГЛЕДЪ“ ОТЪ 1 ОКТОМВРИЙ ДО 15 ФЕВРУАРИЙ, Н. Г.

1. Американски морски маневри отъ Ив. Вариклечковъ кн. 6 ст. 2.
2. Атаката на „Хамидие“ отъ Г. К. кн. 4 ст. 3.
3. Артилерийското въоружение у съвременния торпедоносецъ отъ Камберовъ кн. 10. ст. 9.
4. Английско мнение за най-добрия линеенъ корабъ отъ Б. Рогевъ. кн. 10. ст. 8.
5. Бай Магъ, разказъ отъ Миларовъ кн. 1 ст. 4.
6. Бѫдешето на Явокинъ отъ Ив. Вариклечковъ кн. 3 ст. 11.
7. Безопасностъ на мореплаването отъ Ив. Вариклечковъ кн. 3 ст. 6.
8. Боятъ при Первели отъ Цицелковъ кн. 4 ст. 7.
9. Борба на авиацията съ подводниците презъ време на световната война отъ Ласпа-леевъ кн. 7 ст. 3.
10. Бомбардировката на гр. Варна на 14. окт. 1936 г. отъ Шалапатовъ кн. 2 ст. 8 кн. 3. ст. 8.
11. Бележки за изпитанието отъ адм. Сиги преводъ отъ Кукенски кн. 2 ст. 6.
12. Борбата на съюзниците противъ германските подводници въ Средиземно море (Отранто)
13. Българско корабоплаваніе отъ редакцията кн. 9 ст. 1.
14. Безогренна картечница отъ Стоенчевъ кн. 9 ст. 11.
15. Бонъ разказъ отъ А. Гефтеръ преводъ отъ М. Пешевъ кн. 10 ст. 5.
16. Виновностъ за войната отъ Ив. Вариклечковъ кн. 4 ст. 15.
17. Въпросътъ за моторното гориво отъ Т. Петковъ кн. 7 ст. 9.
18. Вместо програма отъ редакцията кн. 1 ст. 1.

19. Вашингтонската конференция отъ Памполовъ кн. 3 ст. 4.
 20. Въ атака отъ М. Пешевъ кн. 4 ст. 11.
 21. Въглища или течно гориво отъ Зашевъ кн. 9 ст. 12.
 22. Германскиятъ кръстосвачъ „Емденъ“ въ Черно море отъ Остревъ кн. 2 ст. 12.
 23. Гибралтаръ отъ Славчевъ кн. 2 ст. 12.
 24. Действия на торпедоносците отъ А. Тошевъ кн. 10 ст. 6.
 25. Ларнакската операция презъ голъмата война отъ А. Тошевъ книжка 9 ст. 10 и кн. 10 ст. 10.
 26. Действията на австроунгарската рѣчна флотилия при Рауховския десантъ отъ Д. Мичковъ кн. 7 ст. 8.
 27. Дунавската флотилия презъ войната 1912—1913 год. отъ Фратевъ кн. 4 ст. 9.
 28. Да ги подкрепимъ отъ редакцията кн. 6 ст. 1.
 29. Да не се забрави отъ Г. К. кн. 3 ст. 7.
 30. Да интересни случаи изъ избавление отъ военни подводници отъ Дервишевъ кн. 9 ст. 4.
 31. Една нужда на нашето мореплаване отъ Ст. Цаневъ кн. 5 ст. 4.
 32. Елинъ походъ въ Добруджа отъ Цицелковъ кн. 4 ст. 11.
 33. Епизодъ изъ подводната блокада на Босфора отъ русите презъ 1916 год. отъ руски Ив. Ивановъ кн. 8 ст. 8.
 34. За тѣкъ — моряцъ отъ П. Жечевъ кн. 5 ст. 5.
 35. Засѣдането на линеенъ кръстосвачъ „Нелсонъ“ отъ П. Вангеловъ кн. 6 ст. 11.
 36. За посещението отъ редакцията книжка 8 ст. 1.
 37. Завръщане отъ К-въ кн. 9 ст. 8.
 38. За голъмъ флотъ отъ М. Остревъ кн. 9 ст. 11.
 39. Изъ бойнатъ действия на подводниците отъ В. Вълковъ кн. 1 ст. 8 и кн. 2 ст. 10.
 40. Историята на ескадрата „Махала“ отъ Ив. Вариклечковъ кн. 5 ст. 8.
 41. Изъ действията на миннолодките рота отъ Дунавската флотилия презъ 1912—1913 г. отъ Ращевъ кн. 4 ст. 10.
 42. Изъ миналото на флота ни презъ свѣтовната война отъ Паспалеевъ кн. 4 ст. 2.
 43. Изъ действията на миноочистачното отдѣление презъ войната 1916—1918 год. отъ Хр. Василевъ кн. 4 ст. 6.
 44. Изявленията на адмиралъ Бити върху въпроса за морските въоружения отъ С. Н. Николовъ кн. 6 ст. 4.
 45. Използване на морските сили за прекъсване на водните съобщения отъ Цицелковъ кн. 9 ст. 2.
 46. Клетва стихотворение отъ М. Пешевъ кн. 10 ст. 6.
 47. Катастрофата съ японския торпедоносецъ „Томозуру“ отъ П. Вангеловъ кн. 7 ст. 10.
 48. Клатинието на кораба към морската болест отъ Кукенски кн. 5 ст. 10.
 49. Краляко посещение отъ Г. К. кн. 2 ст. 2.
 50. Кога е възможно използването на торпедоносците за торпедни атаки отъ А. Тошевъ кн. 7 ст. 5.
 51. Конгресътъ на заласнати офицери отъ Г. К. кн. 3 ст. 7.
 52. Какъ се работи за военния флотъ другаде и у насъ отъ Шелепатовъ кн. 8 ст. 4.
 53. Начествата на моряка отъ Монтеага прев. Кукенски кн. 9 ст. 5.
 54. Морето отъ редакцията кн. 2 ст. 1.
 55. Морските сили на нашетъ съседи отъ Памполовъ кн. 1 ст. 10.
 56. Мистериите по смъртта на Лордъ Кинчнеръ отъ английски прев. Д. Павловъ кн. 1 ст. 8.
 57. Минносецъ „Лръзинъ“ води бой съ два контра минносца отъ Т. Цицелковъ кн. 1 ст. 6.
 58. Морето като факторъ за създаване военни добродетели отъ Г. Георгиевъ книжка 1 ст. 4.
 59. Морска страна отъ В. Пътевъ кн. 7 ст. 2.
 60. Морски политически граници и юридическия режимъ въ морето отъ Ст. Цаневъ кн. 5 ст. 2.

61. Моторенъ корабъ „София“ отъ Памполовъ кн. 6 ст. 11.
 62. Мистериозни експлозии отъ Зашевъ кн. 6 ст. 12.
 63. Морякътъ отъ Николовъ кн. 2 ст. 8
 64. Моряшки дълги — М. Парвухинъ отъ Зидаровъ кн. 8 ст. 6.
 65. Миночистачи отъ Д. Добреяъ кн. 10 ст. 4.
 66. Нашата морска дейност отъ В. Пътевъ кн. 1 ст. 3.
 67. Новъ хоризонтъ за нашето корабоплаване ** кн. 1 ст. 9.
 68. Нюйски морски клаузи отъ В. И. Д. кн. 5 ст. 2.
 69. Новъ типъ английски подводникъ отъ Стоенчевъ кн. 9 ст. 12.
 70. Неутралитетъ на мореплаванието отъ Мишляковъ кн. 6 ст. 3.
 71. Нѣколко страници отъ моята книжка за днесненията, като командиръ на М. В. С. отъ С. Ивановъ кн. 4 ст. 4.
 72. На Нюйския диктаторъ отъ ред. кн. 5 ст. 1.
 73. Нѣколко епизода изъ действията на английските подводници презъ свѣтовната война отъ Дервишевъ кн. 5 ст. 6.
 74. Нашата югоисточна съседка отъ Н. Писковъ кн. 7 ст. 10.
 75. Нѣските „кораби-примки“ презъ голъмата война отъ Минковъ кн. 3 ст. 10.
 76. Новиятъ германски учебникъ корабъ „Фогъ“ отъ Памполовъ кн. 7 ст. 11.
 77. Нашите скоконици отъ Г. С. кн. 8 ст. 2.
 78. Нѣкои мисли по отбраната на морните и брегове отъ С. В. кн. 8 ст. ...
 79. Нови морски уреди и съоръжения отъ Стоенчевъ кн. 8 ст. 12.
 80. Новъ английски тѣкъ водолетъ съ оръдие отъ П. В. кн. 8 ст. 12.
 81. Нашиятъ дълъгъ отъ Цоло Вълковъ кн. 10 ст. 2.
 82. Очевидни заблуждения отъ Зашевъ книжка 3 ст. 2.
 83. Повдигашъ се капитански мостъ отъ Стоенчевъ кн. 9 ст. 11.
 84. Подигътъ на „Голубчикъ“ отъ Пращинкова кн. 6 ст. 10.
 85. Поставяне на мино гнездо предъ „Татладжинъ гъль“ отъ Д. Минковъ книжка 2 ст. 9.
 86. Пасивни средства за противовъздушната отбрана на базътъ отъ Паспалеевъ кн. 5 ст. 3.
 87. По организацията на военната ми мощь отъ С. Ивановъ кн. 6 ст. 2.
 88. Първи военни кораби съ дизель електрически двигател отъ Памполовъ кн. 7 ст. 4.
 89. Праздникъ на гарнизона отъ Г. К. кн. 3 ст. 2.
 90. Праздникъ на Морското училище отъ редакцията кн. 5 ст. 9.
 91. Предъ новата 1935 год. отъ редакцията кн. 7 ст. 1.
 92. Паметни дни отъ редакцията кн. 4 ст. 1.
 93. Първи ноември отъ редакцията книжка 3 ст. 1.
 94. Погледъ къмъ миналото ни отъ Б. Рогевъ кн. 1 ст. 7.
 95. Похвалина инициатива отъ редакцията кн. 4 ст. 1.
 96. Подводно оксигенно рѣзанче на железното отъ Остревъ кн. 2 ст. 12.
 97. Потъване на минносецъ „Шумни“ отъ Т. Цицелковъ кн. 5 ст. 4.
 98. Подъ огъня на руската еснафра отъ А. Маноловъ кн. 6 ст. 8.
 99. Последниятъ походъ на германски подводникъ „И 29“ отъ Камберовъ книжка 8 ст. 7.
 100. Посещението на английския кръстосвачъ „Лондонъ“ отъ Цицелковъ книжка 8 ст. 10.
 101. Ролитъ на заградните мини въ свѣтовната война, демонстрация на германския флотъ въ Рижкия заливъ презъ лятото на 1915 год. отъ Дудевъ кн. 5 ст. 7 и кн. 6 ст. 7.
 102. Ролитъ на Дунавската флотилия въ сръбско-българска война презъ 1885 г. отъ Ращевъ кн. 2 ст. 10.
 103. Ролитъ на заградната мина въ голъмата война. Заслугите на заградната мина при отбраната на Дарданелите 1915/916 год. отъ Дудевъ кн. 2 ст. 8.
 104. Радиоуправление на корабите отъ Георгиевъ кн. 6 ст. 11.
 105. Синими шифри отъ Келеръ прев. Славчевъ кн. 7 ст. 6 и кн. 8 ст. 10.
 106. Сингапуръ — морска база отъ Т. Дервишевъ кн. 5 ст. 10.
 107. Състоянието на води, флотъ въ С. А. С. Щ отъ Д. Павловъ кн. 5 ст. 11.
 108. Сведения за военниятъ флотъ отъ Памполовъ кн. 5 ст. 11.
 109. Съобщения за чуждите военни флоти отъ * кн. 2 ст. 11.
 110. Сведения за нашите съседи отъ В. Поповъ кн. 2 ст. 11.
 111. Съставъ на съветския флотъ въ 1933 г. отъ П. Вангеловъ кн. 1 ст. 11.
 112. Старите българи — и ряци отъ Николовъ кн. 4 ст. 14.
 113. Съвременниятъ мини отъ Панчевъ кн. 2 ст. 8.
 114. Сравнение на японския флотъ съ флота на С. А. Л. отъ Хранниковъ кн. 6 ст. 6.
 115. Съществените качества на морския офицеръ отъ Д. Г. Джайлъсъ прев. Райновъ кн. 6 ст. 7.
 116. Сирия общ. св. отъ П. Вангеловъ кн. 7 ст. 11.
 117. Съзъйтъ отъ италиански прев. Славчевъ кн. 7 ст. 6.
 118. Съвместните маневри на английския въздушни и морски флоти презъ 1933 г. и възможностъ им да даватъ, по отбраната на крайбрежието отъ Г. П. кн. 9 ст. 6.
 119. Самостоятелно спасяване на обслугите на английски подводници отъ П. В. кн. 8 ст. 6.
 120. Съвременниятъ военни кораби. Артилерийски сили отъ Панчевъ кн. 9 ст. 6.
 121. Съвременни военни кораби. Подводници отъ Панчевъ кн. 10 ст. .
 122. Съвместни действия на подводните съ подводници отъ Тонковъ кн. 10 ст. 2.
 123. Трѣбва ли на България флотъ отъ Ив. Вариклечковъ кн. 1 ст. 2.
 124. Торпедоносците въ морската война отъ А. Тошевъ кн. 6 ст. 5.
 125. Търговскиятъ флотъ къмъ срѣдата на 1934 г. отъ Остревъ кн. 4 ст. 15.
 126. Телефонна свръзка на автоматните отъ Стоенчевъ кн. 9 ст. 11.
 127. Участнието на парадътъ Варча при гр. Калфия на 26 ноември 1916 г. отъ В. Кировъ кн. 4 ст. 8.
 128. Условия за кореплаванието отъ Мишляковъ кн. 9 ст. 3.
 129. Условия, на които трѣбва да отговаря един торпедо отъ А. Тошевъ кн. 9 ст. 8.
 130. Флотска злоподобие отъ Ив. Вариклечковъ кн. 2 ст. 15.
 131. Флотъ въ помощъ на армията при отбрана на брега отъ В. И. Д. кн. 2 ст. 3.
 132. Характерътъ на войната отъ Зашевъ кн. 2 ст. 5.
 133. Япония и островите Бонинъ отъ Ив. Вариклечковъ кн. 7 ст. 3.
 134. Югославия сведения отъ П. Вангеловъ кн. 7 ст. 11.
 135. 14/27 октомври 1915 год. отъ В. И. Д. кн. 4 ст. 13.
 136. Дунавъ отъ редакцията кн. 10 ст. 1.

ПОЩА

Всичко относящо се до вестника да се изпраща до редакцията на вестника при Морската Полицейска Служба — Варна.

Вестникъ „Морски Прегледъ“ излиза два пъти месечно: на 1 и 16 число. Аbonаментъ за желаещите да послушатъ съдържанието със звуково устройство е 1 лв. Аbonаментъ за желаещите да послушатъ съдържанието със звуково устройство е 1 лв.

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

Вестникъ се издава бесплатно.